

**Roczne sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu
wspierania rodziny za 2018 rok
oraz przedstawienie potrzeb
związanych z realizacją zadań na 2019 rok**

Wprowadzenie

Naturalnym środowiskiem życia każdego człowieka jest rodzina, w której nabywa podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje osobowość i charakter, uczy się zaspokajania potrzeb własnych i innych osób, kształtuje postawę wobec świata. Otaczany troską w bezpiecznych warunkach uczy się zasad współżycia społecznego, wzrasta do odpowiedzialności społecznej.

W wyniku różnych sytuacji, funkcjonowanie rodziny jako podstawowej komórki społecznej może być zaburzone. W sytuacjach utraty rodzica/rodziców, niewypełniania przez nich należycie obowiązków opiekuńczych, napotykanymi trudnościami, braku pomocy i wsparcia z zewnątrz, rodzina może ulec rozpadowi, czego konsekwencje najczęściej odczuwają dzieci, przenosząc niejednokrotnie bagaż złych doświadczeń na kolejne pokolenia.

Z myślą o rodzinach z Gminy Lidzbark został opracowany Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017–2019. Program ten ma za zadanie wzmacniać rodziny i przeciwdziałać ich rozpadowi poprzez wspieranie ich w poszczególnych elementach życia społecznego, jak również wspomagać powrót do należytego wypełniania obowiązków wynikających z posiadania dzieci.

Z badań wynika, że zdecydowanie gorsze wspomnienia z dzieciństwa mają osoby wychowywane w rodzinach alkoholowych i stosujących przemoc. Nierzadko dochodzi do tego bezrobocie czy ubóstwo. O takie rodziny w sposób szczególny dba Państwo, zabezpieczając niepełnoletnie dzieci w pieczy zastępczej, do czasu poradzenia sobie rodziców z trudnościami. Takie rodziny potrzebują dużego wsparcia ze strony instytucji w pokazaniu kierunku rozwoju, działania, naprawienia błędów. Ważna jest tu świadomość, że takie działania jak zabezpieczenie dziecka są rozwiązaniem tymczasowymi, trwającymi do momentu poradzenia sobie rodziców z problemami. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy z różnych przyczyn rodzice nadal nie angażują się w naprawienie swojej trudnej sytuacji życiowej, prawa rodzicielskie nad dzieckiem mogą zostać ograniczone lub całkowicie odebrane.

Wspomniane wyżej trudności w wypełnianiu funkcji rodziny, to nie jedyne zagrożenia. Rozwijający się świat na bieżąco dostarcza kolejnych powodów, które mogą wpływać negatywnie na rodzinę.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone w oparciu o art. 179 ust. 1 z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2018.0.998) który zobowiązuje Burmistrza do złożenia Radze Miejskiej rocznego sprawozdania z realizacji do dnia 31 marca każdego roku.

Zgodnie z art. 176 z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2018.0.998) do zadań gminy należą:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzieleniem pomocy, o której mowa w art. 29 *pomoc rodziny wspierającej* ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające,
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
6. sporządzenie sprawozdań rzeczowo finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3,
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W w/w realizacji zadań oparta była o:

- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019,
- Ustawę z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

1. Wspieranie Rodziny

Do realizacji zadań gminy w zakresie wykonania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej upoważniony został Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu to system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem własnych zasobów i możliwości oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie skierowane jest do całej rodziny, a nie wyłącznie do poszczególnych jej członków.

Działania te wspomagają rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w pieczy zastępczej. Tylko taki rodzaj pomocy doprowadzić może do trwałych zmian w rodzinie i przeciwdziałania wyuczonej bezradności. Wsparcie rodziny ma służyć odbudowie i podtrzymywaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych, a także odbudowie prawidłowych relacji w rodzinie.

Rodziny zagrożone kryzysem są stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników medycznych i inne instytucje, w tym także – w razie potrzeby – przez Policję i kuratorów sądowych. Pomoc rodzinie realizowana jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej oraz organizowania spotkań dla rodzin.

2. Do działań zrealizowanych w 2018 roku w odniesieniu do zadań własnych gminy wymienionych w art. 176 należy:

1. Tworzenie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Uchwałą Nr XXXI/276/17 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 12 czerwca 2017 roku przyjęty został Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019.

2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

W 2018 roku asystent rodziny skorzystał z następujących szkoleń:

- Asystent Rodziny - prawa, obowiązki, dokumentacja.
- „Dla rodziny”- doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Szkolenie to, umożliwiło nabycia umiejętności z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi przez:
 - ✓ zwiększenie własnej efektywności w stosunkach z innymi,

- ✓ poznanie własnej efektywności w osiąganiu rezultatów,
- ✓ naukę sposobów rozwiązywania konfliktów.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez:

Zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku w ramach realizacji tego zadania w 2018 roku zatrudniał jednego asystenta rodziny, którego wynagrodzenie dofinansowane było na podstawie Programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018”.

Łącznie asystent rodziny wsparciem w gminie Lidzbark w 2018 roku objął 15 rodzin (w tym 59 dzieci) przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych. W jednej z rodzin dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny pełni bardzo ważną rolę w systemie wspierania rodziny. Niezależnie od pracowników socjalnych, asystent rodziny zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowią, iż Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny bądź realizowania innych form pracy z rodziną. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tą rodzinę. Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca tą funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin – mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązywaniu problemów podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych,

problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby, kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny, wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta rodziny, staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dziecka w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w pieczy zastępczej, będącej w gestii powiatu, oraz z Sądem. Powinien on również aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

W 2018 roku asystent rodziny:

1. Opracował 15 planów pracy z rodziną (opracowanie i realizacja we współpracy z jej członkami i konsultacji z pracownikami socjalnymi).
2. Uczestniczył w opracowaniu planu pracy z jedną rodziną, której dziecko jest umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej (opracowanie we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie).
3. Udzielał pomocy oraz uczył członków rodziny konstruktywnego i właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez rozmowę o:
 - ✓ utrzymaniu porządku i czystości w mieszkaniu,
 - ✓ prawidłowym gospodarowaniu środkami finansowymi (analizowanie i planowanie wydatków, sporządzanie listy zakupów),
 - ✓ przygotowywaniu wartościowych posiłków,
 - ✓ dbaniu o higienę osobistą i schludny wygląd
4. Udzielał pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz wychowawczych z dziećmi poprzez:
 - ✓ udzielanie wskazówek i rad,
 - ✓ przekazywanie wiedzy na temat odpowiedniego wychowywania dzieci,
 - ✓ uczenie rodziny jak można aktywnie spędzić czas,

- ✓ wdrażanie w rodzinę posiadania potrzeby aktywnego życia w społeczeństwie, bez niepotrzebnych izolacji pozostawienia na marginesie,
 - ✓ rozmowy dotyczące zachowani dzieci,
 - ✓ motywowanie do wspólnych rozmów,
 - ✓ motywowanie do kontaktowania się z nauczycielami i pedagogami szkoły, kuratorami, pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznej.
5. Udzielał pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez:
- ✓ pracę nad poprawą relacji i komunikacji między członkami rodziny (pogadanka dotycząca prawidłowej komunikacji, rozmowy dotyczące wyrażania emocji),
 - ✓ edukację psychoedukacyjną (rozmowy dotyczące interpretowania własnych emocji, radzenie sobie ze stresem, frustracją, bezsilnością),
 - ✓ edukację w zakresie budowania własnej wartości (analiza własnych umiejętności jak i zasobów całej rodziny, motywowanie do wyrażania własnej opinii).
6. Wspierał aktywność społeczną rodzin poprzez:
- ✓ motywowanie do uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej (przedstawienie harmonogramu zajęć Miejsko- Gminnego Domu Kultury),
 - ✓ motywowanie do udziału w wydarzeniach szkolnych,
 - ✓ przekazywanie informacji dotyczących możliwości spędzania czasu wolnego na terenie Gminu Lidzbark.
7. Motywował członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez:
- ✓ propozycje ofert odbywania praktyk zawodowych,
 - ✓ informowanie o odbywających się kursach zawodowych organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie - Filia w Lidzbarku,
 - ✓ aktywny kontakt z Powiatowym Urzędem Pracy.
8. Udzielał pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej poprzez:
- ✓ edukację w zakresie pisania listu motywacyjnego, CV,
 - ✓ informacje dotyczące sposobów szukania pracy (motywowanie do rejestracji w PUP)
 - ✓ rozmowy dotyczące analizy predyspozycji zawodowych,
 - ✓ udzielanie wskazówek dotyczących autoprezentacji podczas rozmów kwalifikacyjnych.
9. Udzielał wsparcia dzieciom w szczególności przez udział w zajęciach psychoedukacyjnych:
- ✓ Wsparcie z zakresu psychoedukacji realizowane przez:
 - ✓ Szkołę Podstawową (terapia pedagogiczna)– 2 dzieci,

- ✓ Świetlice Szkół Podstawowych -2 dzieci,
 - ✓ Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną – 13 dzieci,
 - ✓ Specjalny Ośrodek Szkolno -Wychowawczy – 2 dzieci,
 - ✓ Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno-Wychowawczy – 1 dziecko.
10. Prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze w MOPS oraz miejscu zamieszkania:
 - ✓ konsultacje dla rodziców (dotyczące skutecznego motywowania dzieci do osiągnięcia lepszych wyników w nauce oraz jej kontynuacji, odpowiedniego zachowania w stosunku do nauczycieli, rozmowy dotyczące negatywnych skutków spowodowanych rywalizowaniem dzieci),
 - ✓ konsultacje dla dzieci (dotyczące respektowania przyjętych norm społecznych, motywowanie do pomocy w obowiązkach domowych, rozmowy dotyczące umiejętności rozwiązywania konfliktów).
 11. Współpracował z Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym, o którym mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (udział w spotkaniach grup roboczych).
 12. Współpracował z kuratorami rodzinnymi (konsultacje telefoniczne i w miejscu zamieszkania podopiecznych).
 13. Współpracował z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Lidzbarku oraz z pedagogami ze szkół, do których uczęszczają dzieci z rodzin objętych opieką asystenta rodziny.
 14. Pomagał w organizowaniu wsparcia materialnego poprzez wsparcie rzeczowe (pozyskiwanie ubrań, mebli, łózka, pralki, lodówki, farby, itp.)
 15. Prowadził dokumentację dotyczącą pracy z rodzinami.
 16. Monitorował funkcjonowanie rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.
 17. Sporządzał, na wniosek sądu, opinie o rodzinie i jej członkach.

3. **Finansowanie:**

- a) **podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny** - koszt szkolenia asystenta rodziny w 2018 roku wyniósł 250 zł,
- b) **koszty związane z udzieleniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 (związanych z pomocą w prowadzeniu gospodarstwa domowego), ponoszonych przez rodziny wspierające** - w roku 2018 nie ponosiliśmy kosztów związanych z udzieleniem pomocy dla rodzin wspierających,
- c) **współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub interwencyjnym ośrodku**

preadopcyjnym - koszt utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2018 roku wynosił 40 161,03 zł (12 dzieci),

- d) sporządzenie sprawozdań rzeczowo finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3,** Sprawozdanie wysyłane jest co pół roku do Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie. Za okres od 1 stycznia do 30 czerwca sprawozdanie wysyłane jest do 31 lipca natomiast za okres od 1 lipca do 31 grudnia przesyłane jest do 31 stycznia.
- e) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy:** Pracownicy socjalni jak i asystent rodziny monitorują sytuację dzieci w rodzinach objętych pomocą i wsparciem przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku. Oprócz wizyt w środowisku rodzinnym aktywnie współpracujemy z wieloma instytucjami zajmującymi się rodziną. Ponadto, w przypadku dostrzeżenia zagrożenia lub niepokojących sygnałów przekazujemy informację do Sądu Rejonowego w Działdowie.

Wydatki związane z wynagrodzeniem asystentów rodziny w 2018 roku

Wydatkowana kwota ogółem na wynagrodzenie asystenta rodziny	40 896,16 zł
Finansowanie z budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	28 486,16 zł
Finansowanie w ramach programu resortowego wspierania rodziny i pieczy zastępczej na rok 2018 „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”	12 410,00 zł

Potrzeby w zakresie realizacji zadań na rok 2019

1. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z zatrudnieniem obecnego asystenta rodziny- 79 110,00 zł.
2. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych 32 000,00 zł i placówkach opiekuńczo wychowawczych 28 000,00 zł.
3. Zatrudnienie kolejnego asystenta w celu zapewnienia odpowiedniej pomocy i wsparcia rodzinom posiadającym trudności w wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych.
4. Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
5. Zapewnienie rodzinom wsparcia dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
6. Zapewnienie środków finansowych na organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
7. Zapewnienie warunków i środków finansowych do prowadzenia placówek wsparcia rodzinnego.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Lidzbarku
mar Anna Dziombowska